

Славиша Орловић

Јастреб или голуб

И када се чини да је све решено, ништа није сигурно

Конзервативац, старији и бели Мекејн, и демократа, млађи и црни Обама, два су пола политичког спектра САД. И један и други обећавају обнављање престижа и водеће улоге Америке. Главно питање је колико ће бирачи пребродити предрасуде према избору црног председника.

Председнички кандидати:

Џон Мекејн (72), сенатор из Аризоне, вијетнамски ветеран (пет година у заробљеништву), доајен и веома утицајан у Конгресу (26 година), има имиџ јастреба. Слоган: „Домовина, пре свега“.

Барак Обама (47), сенатор из Илиноиса, харизматични лидер, атрактивна мешавина Мартина Лутера Кинга и Џона Ф. Кенедија, који је пробудио жеље, надања и очекивања Америчанаца. Спектакуларно и муњевице се успише ка државном врху. Један је од тројице црних сенатора који су изабрани непосредно (један од укупно пет црних сенатора). У тешкој номинацији, тријумфовао је над моћном Хилари Клинтон. Подржали су га породица Кенеди и Клинтон, Ал Гор и Колин Пауел. Слоган: „Промене“, „Да, ми можемо“.

Предности и мане:

Мекејн је први је стекао номинацију, има подршку конзервативног бирачког тела, произвођача оружја, углед вијетнамског ветерана и рачуна на подељеност демократа. Слабе тачке су му године, јер би био најстарији председник у првом мандату, што су републиканци већ имали два мандата, непопуларност Џорџа Буша, подржавање рата у Ираку који кошта билионе долара, као и контроверзе око Саре Пејлин.

Обама је добар говорник, који је уверио јавност да може боље да се избори са економском кризом и нуди промену након два мандата републиканаца. Слабе тачке су евентуалне предрасуде белаца, неискуство у спољној политици и непопуларност Џона Бајдена.

Програмске разлике:

Мекејн је конзервативац, подржава војно јачање САД и противи се брзом повлачењу из Ирака, противи се праву на абортус, заговара фискална ограничења и смањење трошкова владе. Сматра да Запад треба да одговори на „окупацију“ Грузије тако што ће искључити Русију из Г-8 и омогућити улазак Грузије и Украјине у НАТО. Мисли да Ирану треба увести економске санкције и не одустати од војне акције. Војно ангажовање САД у Ираку неће бити временски ограничено: „Борба до коначне победе, а потом повлачење“. Као решење на нафтну кризу предлаже изградњу 45 нових нуклеарних постројења до 2030. Због глобалног загревања сматра да треба размотрити улогу САД.

Обама је за споразум ослободној трговини у Централној Америци, за приватизацију социјалног осигурања, за право на абортус и за потпуно повлачење америчких трупа из Ирака. Сматра да је сукоб у Грузији могао бити избегнут уз превентивну сарадњу са Русијом. Састао би се са иранским вођама без постављања услова, више је за „агресивну дипломатију“, због чега га републиканци критикују: „Обама је недопустиво попустљив“, јер хоће да преговара са непријатељима. Обама је за повлачење америчких војника из Ирака у року од 16 месеци: „Америка је садашњим курсом оснажила оне које је требало да обеснажи.“ Сматра да не треба ратовати са Ираном. Планира да се прекине са ослањањем САД на увозну нафту у року од десет година. Сматра да је нужно смањити емисију гасова у САД због ефекта стаклене баште.

Избор потпредседника:

Оба кандидата су изабрала оно што им је недостајало. Мекејн је желео да „подмлади“ своју кандидатуру, изабравши *Сару Пејлин* (44), најмлађег гувернера у историји Аљаске. Обама се опремио искуством *Џона Бајдена* (65), шефа комитета за спољне послове у Сенату, познатог као сенатора који „гризе и уједа“, али и по подршци војним интервенцијама и косовским Албанцима.

Кампања:

Кампања није прошла тест политичке коректности, а коштала је око милијарду долара. Тему ТВ дуела непланирано је наметнула криза Волстрита. Оба кандидата суподржала оснивање владине агенције вредне 700 милијарди долара за спасавање америчких банака. Рат у Грузији је ишао на руку Мекејну, а финансијска криза Обама. Мекејн је Обама рекао да „не зна“ и да је „наиван“, алудирајући на неискуству. Обама је узвратио да је Мекејн углавном стицао искуство у доношењу погрешних одлука. Мекејн је прикупио 238,1 а Обама 659,7 милиона долара за кампању (око 150 милиона долара прикупио преко Интернета) и тако поставио апсолутни рекорд на свим изборима икада одржаним. Ово је кампања са највећом улогом Интернета у историји. Обама уживаневиђену популарност у иностранству („Обаманија“).

Прогноза:

Да ли ће победити Америка рата (јастреб) или мира (голуб)? Одговор ће дати око 122 милиона Американаца (колико је изашло на прошлим изборима)

непосредним избором 538 посредника (електорских гласова) од којих је 270 неопходно за победу. Према истраживањима, Обама води са шест одсто гласова подршке више. И када се чини да је све решено, ништа није сигурно. Ја бих се ипак кладио на Обаму.

доцент Факултета политичких наука

Славиша Орловић
[објављено: 04/11/2008]